

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Vtrùm Sacramenta novæ Legis physicè gratiam causent, an
solùm moraliter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO SEXAGESIMA QUARTA.

De primario Sacramentorum novæ Legis effectu, nempe gratiâ.

ABSOLVTIS iis qua ad Sacramentorum essentiam pertinent, eorumq; materiâ & formâ, ac cateris, qua ad illorum confessionem requiruntur declaratis, nunc de primario eorum effectu, & ob quem præcipuè instituta sunt, agendum, nempe gratiâ, & quo pacto eam veluti celestes quidam carnales in mortalium animas derivent explicandum, nihil quippe ad Sacramentorum dignitatem & excellentiam cognoscendam magis conducit, quàm ut divina hæc iis à Christo indita virtus declaretur. Nec habitualement tantum gratiam, sed actualia etiam auxilia, suo quodque muneri, particularique hominum statui congrua subministrant, ut in sequentibus ostendetur.

SECTIO PRIMA.

Vtrum Sacramenta novæ Legis physicè gratiam causent, an solum moraliter.

I. *Supponendum, in aquâ & aliis eiusmodi rebus dari potentiam obedientialem.*

T huic quæstioni & difficultati, quæ celeberrima est, maximèque inter Doctores controversa, sit locus, supponendum, in aquâ caterisque rebus in Sacramentis adhiberi solitis, dari potentiam obedientialem, seu aptitudinem quandam, ut divinâ virtute eleventur ad effectus quosdam supra vim iis à naturâ inditam producendos; frustra enim quæritur, utrum aqua in Baptismate gratiam physicè producat, si eam physicè producere nec divinitus possit. Nonnulli proinde disputationem de potentiâ obedientiali hæc instituunt, cum tamen hanc quæstionem in Philosophiâ, disput. 26. & 27. Physicorum latè discussis, eò Lectorem remitto.

II. *Maldè docent hæretici Sacramenta per solam Dei excitationem justificare.*
Antequam verò disputationem scholasticam inter Theologos discuti solitam aggrediar, statuendum tanquàm dogma fidei, contra Calvinum lib. 4. Institutionum, cap. 14 & alios hujus temporis hæreticos, Sacramenta non tantum excitando fidem, quam solam dicunt ipsi justificare, sed per se gratiam suscipientibus conferre. Hæc est veritas catholica, in Concilio Florentino apertè tradita his verbis: *Hæc nostra Sacramenta*

& continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt. Idem etiam expressè docet Concilium Tridentinum sess. 7. can. 6. de Sacramentis. In hac etiam veritate tradendâ multi sunt Sancti Patres, quos citat Bellarminus lib. 2. de effectu Sacramentorum. Sic Sanctus Augustinus tractatu 80. in Joannem: *Vnde, inquit, tanta virtus aqua, ut corpus tangat, & cor abluat?* Quod etiam clarè docet Tertullianus, & alii. Et sanè si Sacramenta tantum excitent fidem, non est cur applicentur parvulis, nondum ratione utentibus, qui nullum fidei actum habere possunt. Res hæc magis declarabitur infra numero quinto.

Hæc ergo hæreticâ positione rejectâ, prima sententia est P. Suarez hæc, disp. 9. sect. 2. Valentia, quæst. 3. punct. 1. Bellarmini, libro 2. cap. 11. Tanneri, tom. 4. disp. 3. quæst. 3. d. 2. Albertini 2. principio Philos. Coroll. 3. Maratii de Sacramentis, disp. 4. sect. 2. & aliorum, qui affirmant Sacramenta novæ Legis, non moralem solum, sed etiam physicum instrumentalem influxum habere in gratiam.

IV. *Thomistarum opinio est Sacramenta mediatè tantum producere gratiam.*
Citantur etiam pro hac sententiâ Thomistæ, qui tamen in re eam non tenent, sed affirmant Sacramenta influere quidem in gratiam, verum mediatè solum, producendo scilicet immediatè dispositionem aliquam, ut characterem vel ordinatum quandam animæ, & hanc dispositionem immediatè producere gratiam, sicut, inquit, calor ab igne productus producit solus immediatè ignem, ignis verò remotè: ita Capreolus, Paludanus, Thomas de Argentinâ, & alii. Sed hoc

hoc refellitur, quidni enim aequè poterunt Sacramenta producere gratiam, ac dispositionem illam, vel aequè ac potest ipsa dispositio, si difficultas sit quòd gratia creetur. Deinde in Sacramentis quæ non imprimunt characterem, quæ fingi potest dispositio?

V. Alii ergo cum Soto in 4. dist. 1. quæst. 3. a. 1. dicunt, Sacramenta non ad ipsam gratiam immediatè concurrere, eo quòd creatur, sed ad solam illius unionem, sicque efficere homines gratos, quamvis ipsam gratiam non efficiant, sicut generatur homo ob generationem unionis, licet anima creetur. Sed hoc etiam est falsum, cur enim non aequè producere effectivè poterunt Sacramenta gratiam ipsam, ac unionem, cum neutra naturâ suâ creetur, gratia enim non est forma per se subsistens, & immortalis, sicut est anima, ut propterea petat creati, cum sit dependens ab animâ tanquam à subjecto: nec etiam ex eo quòd supernaturalis qualitas sit, petit creati, cum actus Fidei, Spei, Charitatis, & visionis beatifica sint in entitate supernaturalis, & tamen ab animâ, vel illius potentis producuntur: sicque Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7. & can. 11. docet gratiam recipi in animâ, & eidem inherere, quæ eductionem significat.

VI. Deinde Concilia & Patres non solum affirmant Sacramenta causare hominem gratum, sed etiam causare & continere gratiam ipsam, quod secundum illos non producunt, sed continent solam unionem, sicut nec animam rationalem producit, qui producit unionem illius cum corpore. Quando verò dicimur creati in Christo, nova creatura, &c. non est sermo de creatione physica gratiæ in nobis, sed solum de creatione morali, nempe ut sicut illud physice creati dicitur, ad quod subjectum non concurrat, ita morali creatione producti gratia dicitur, quod in primâ justificatione nullis ex parte subjecti præcedentibus meritis infunditur, sicque fit ex nihilo in genere moris.

VII. Secunda itaque sententia affirmat, Sacramenta non physice, sed moraliter ad gratiæ productionem in animâ concurrere: ita Vasquez hic, disput. 132. cap. 5. Coninck quæst. 62. art. 4. Præpositus quæst. 62. art. 4. num. 57. Salas 1. 2. tract. 7. disp. 1. num. 15. & illi omnes, qui negant potentiam obedientialem laram: ex aliis verò Gamachans quæst. 62. cap. 5. Kellisonus quæst. 62. art. 1. dub. 2. estque inter recentiores frequentissima.

VIII. Prima conclusio: Sacramenta novæ Legis aliquo modo causant gratiam. In hac conclusione conveniunt Auctores utriusque sententiæ, estque veritas catholica definita in Concilio Florentino in decreto Eugenii IV. ad Armetos, idem etiam habet Concilium Tridentinum sess. 7. can. 6. 7. & 8. ubi definitur contra hæreticos nostri temporis Sacramenta nostra continere, conferre, & dare gratiam, & non solum esse signa excitantia fidem, ut volebant hæretici. eadem veritas habetur in Concilio Milevitano & Arausicano: in Symbolo etiam Nicæno dicitur: *Constituitur unum baptisma in remissionem peccatorum.* Deinde Luca 3. differentia ponitur inter Baptismum Joannis & Christi, quod Joannes baptizabat in aquâ, Christus autem Spiritu Sancto & igni: Ad Ephesios etiam 5. vers. 29. dicitur Christus mundare Ecclesiam lavacro aquæ, ad Tit. 3. vers. 3. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis: actorum 8. & 19.* Per manus Apostoli.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

dicitur dari Spiritus Sanctus, & in aliis Scripturæ locis similia habentur; quæ omnia significant per Sacramenta verè conferri gratiam, non quidem tanquam per causas principales, ut falsò nobis imponunt hæretici, dicentes asserere nos Deum potestatem suam physicam in Sacramenta & res corporeas transfuisse, & has solas sine Deo gratiam conferre. Solum ergo conferunt gratiam ut causæ instrumentales, unâ cum Deo principali agente, vel cum moventia ad gratiam infundendam, vel simul cum eo tanquam instrumenta ab ipso elevata ad gratiæ infusionem concurrentia. Consonant his Sancti Patres, unus pro aliis sufficiat Sanctus Augustinus supra, n. 1. relatus. Videatur Bellarminus lib. 2. de Sacramentis, cap. 6. & 7. Coninck quæst. 62. art. 1. dub. 1. Tannerus disp. 3. quæst. 3. dub. 1. qui optimè hæc declarat.

Sacramenta non ut causa principales, sed ut instrumentales conferunt gratiam.

Secunda conclusio: Sacramenta novæ Legis semper sunt causæ morales gratiæ: in hac etiam conclusione non multum discrepant utriusque sententiæ Auctores, hoc enim concedit Suarez disp. 9. sect. 2. Albertinus 2. principio Philosophico, Coroll. 2. num. 4. Tannerus citatus, dub. 2. num. 33. Maratus disp. 4. sect. 1. & alii, licet simul dicant esse causas physicas. Probat conclusio: Illa censetur causâ moralis alicujus effectus, quæ causam physicam movet ut eum producat, sic enim consulens, præcipiens, aut rogans habetur causâ effectus, qui illius suavis, mandato, aut rogatu fit, esto ille ad ejus effectum physicè non concurrat, sed Sacramenta cum debita dispositione susceptâ, sive physice ad gratiam concurrant, sive non, movent Deum ad illam producendam, & in animam suscipientis infundendam, ergo sunt causæ illius morales.

IX. Nova Legis Sacramenta semper sunt causæ morales gratiæ.

Tertia conclusio: Sacramentum Eucharistiæ potest physice producere gratiam in animabus recipientium. Ratio est, quia cum quicquid est in hoc Sacramento, sit permanens, nulla apparet implicantia cur sicut aqua elevari potest ad producendam gratiam vel Angelum, ita non possint illa species simul cum corpore Christi producere eandem gratiam.

X. Sacramentum Eucharistiæ potest physice producere gratiam in animabus recipientium.

Quarta conclusio: Ex iis Sacramentis, quæ in usu & actione consistunt, omnes partes non possunt physice gratiam sacramentaliter producere. Ratio videtur clara, nam hæc Sacramenta intrinsecè constant verbis pro formâ, hæc autem proferuntur successivè, unde quando ultimum verbum vel syllaba est, præcedentia verba & syllabæ desierunt, ergo non possunt gratiam per modum Sacramenti producere, esto Deus singulas fortè syllabas & litteras ad eam efficiendam elevare potuisset. Probat consequentia: Sacramenta causant gratiam per suam formam ut significativam, seu ut completum aliquem sensum continentem, sed non est completus sensus antequam absolvatur ultimum verbum aut syllaba, ergo ante illius prolationem non possunt prima verba aut syllabæ quidquam facere, sed nec faciunt quando proferuntur ultima syllaba, ergo: Probat minor, quando proferuntur ultima syllaba in hac formâ, *Ego te absolvo*, priora verba & syllabæ non existunt, ergo nunquam possunt physice gratiam sacramentaliter producere, ac proinde neque hæc Sacramenta possunt proprie gratiam physice conferre, cum Sacramentum verba intrinsecè includat, & consequenter successione, nec unquam Sacramentum esse potest simul, verba siquidem necessario ponuntur successivè,

XI. Omnes quorundam Sacramentorum partes non possunt gratiam physice producere.

causam
creaturam
physicam
ne

causam
creaturam
physicam
ne

successivè, & antequam postrema proferantur, priora jam desierunt, unde ad summum ultima syllaba producere eo modo potest gratiam, non totum Sacramentum.

XII.
Sacramentum Matrimonii potest physicè producere gratiam.

Adde tamen, nullam apparere repugnantiam quo minùs per Sacramentum Matrimonii possit gratia physicè produci. Ratio est, quia non requirit essentialiter verba ore prolata sicut requirunt cetera Sacramenta, sed sufficit consensus contrahentium quovis modo expressus, cum ergo possit scripto consensus exprimi, & verba in inscriptione, licet formentur successivè, postea tamen maneat simul omnia, non est cur elevari à Deo non possint ad gratiam producendam, sicut elevari possent ad alium quemvis effectum.

XIII.
Non obstat physica Sacramentorum pradi-cti, quòd nihil operari possit in distans.

Aliqui inde probant Sacramenta non posse physicè producere gratiam, quia subjectum, in quo est producenda gratia, sæpè est distans, nihil autem agere potest in distans, antecedens constat in absolutione. Hoc tamen argumentum non est efficax, licet enim res connaturaliter agere non possit in distans, sic tamen supernaturaliter, ut communis habet sententia.

XIV.
Quando Sacramenta per ultimam sui syllabam producunt gratiam.

Secundò: Alii hanc sententiam de efficientià physicà Sacramentorum impugnant, quòd non appareat quando Sacramentum etiam per ultimam sui particulam vel syllabam causare possit. Sed ad hoc respondere possunt adversarii, eo tempore Sacramenta producere gratiam physicè, quo alii asserunt producere moraliter, eo scilicet instanti vel tempore, quo verum est dicere, jam Sacramentum esse, de quo plura postea.

SECTIO SECUNDA.

Alia quedam de Physicà & Morali causalitate Sacramentorum.

I.
Quamvis Sacramenta possent physicè producere gratiam, non est tamen cur ea hoc modo operari dicamus.

QUINTA conclusio: Licet Sacramenta physicè producere possent gratiam, non tamen est cur hoc modo illa operari dicamus: ita opinantur recentiores multi, qui potentiam obedientialem, & in aliis rebus, & in Sacramentis admittunt. Ratio est primò, quia cum nulla sit urgens necessitas vel à ratione, vel auctoritate ducta, ut postea videbimus, concursum hunc physicum in Sacramentis astruendi, cumque aliunde difficilis sit, non est cur eum de facto hic intercedere quis asserat, nec enim res fidei sine urgente aliquà necessitate debemus difficiliore reddere, sed capti quam possumus facillimas, ut & à rudibus & infidelibus commodius queant intelligi.

II.
Causalitas physica Sacramentorum respectu gratia est superflua.

Secundò probatur: Causalitas physica gratia in Sacramentis est superflua, ergo non astruenda: Antecedens probatur, in Sacramentis semper reperitur concursus moralis sufficiens ad infallibiliter movendum Deum ad gratiam eorum intuitu producendum, ut fatentur adversarii, ergo superflua est omnis concursus physicus: quòd verò semper sit concursus moralis sufficiens, probatur, sunt enim Sacramenta signa quedam, ad quorum positionem obligavit se Deus ad gratiam suscipienti infallibiliter conferendam, ergo non est cur alium iis concursum assignemus.

III.
Obje. cau- salitas phy-

Dices, spectare ad dignitatem & perfectio- nem nostrorum Sacramentorum, ut non moraliter tantum, sed etiam physicè gratiam confe-

rant. Respondetur: Ex eo quòd possint gratia physicè producere, sufficienter salvari illorum perfectionem, perfectio enim arguitur ex vi & potentia aliquid producendi, non ex facto; si enim res quapiam possit aliquid præstare, non est minùs perfecta quòd illud non præstet, effect tamen si non possit. Sic in tractatu de Incarnatione diximus cum communi Theologorum, nihil detrahi valori & perfectioni operum Christi, quod de facto non meruerint in actu secundo multa præmia, ad quæ in actu primo erant sufficientia, arguisset tamen in iis imperfectionem, si mereri præmia illa non potuissent. Si quis verò velit argui aliquam etiam perfectionem ex actuali collatione gratia, sufficienter hæc salvatur in causatione morali: sicut non derogat passioni Christi quòd non fuerit causa physica nostræ justificationis, sed solum causa moralis.

Probatur tertio: Voces illæ ac syllabæ in Sacramento causant gratiam ut significativæ, ergo moraliter, antecedens constat, voces enim in Sacramentis causant ut signa sunt, ergo ut significativæ: unde si mutaretur consensu publico, ut fieri potest, significatio horum verborum, *Ego te baptizo*, &c. quantumcumque simul cum absolutione proferrentur, etiam cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non magis producerent effectum sacramentalem, quam si quis diceret, *paries est albus*: Consequenter itaque probatur, significatio verborum non est quid physicum, ergo non potest operari physicè, ergo non potest movere Deum tanquam causa physica, seu ut conjungat cum eà concursum, unde verbum ut verbum, seu ut vox significativa est, non potest elevari ad agendum physicè.

Quartò probatur: Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. ait causam efficientem justificationis nostræ esse solum Deum, causam verò meritariam esse Christum, tandem instrumentum esse Baptismum, qui peculiari modo est instrumentum Christi, Baptismum enim tanquam medium ad merita sua nobis applicanda instituit. Cum ergo juxta Concilium Baptismus sit instrumentum causæ moralis, nempe Christi, innuit ipsum etiam instrumentum esse causam solum moralem.

SECTIO TERTIA.

Argumenta pro Physicà causalitate Sacramentorum.

OBJICITUR primò Sanctus Thomas, quem acriter contendunt adversarii asserere Sacramenta physicè producere gratiam. Sed sectione sequente ostendetur Sanctum Doctorem solum admittere influxum eorum moralem, non physicum.

Objicitur secundò: Explicari non posse hunc concursum moralem, quem affirmamus inesse Sacramentis ad causandum gratiam: nec enim impetratoriè hoc faciunt, ut vult Vasquez, & alii, sæpè etenim causant gratiam in suscipiente, quando sunt opera mala, ut dum quis puerum baptizat simoniacè, illa ergo actio nihil mereri potest, cum sit prava, & non præmio, sed poenâ digna. Huic etiam objectioni satisfiet sectione sequente, ubi declarabitur in quo concursus hic moralis consistat.

Objicies

Gratia est de dignitate Sacramentorum.

IV. Verba Sacramentalia causant gratiam ut sunt significativa, ergo moraliter.

V. Hic concursus moralis traditur à Concilio Tridentino.

I. Frustra pro concursu physico Sacramentorum objicitur S. The- mas.

II. Dices: Explicari non posse hunc concursum moralem.